

MENE TEKEL FARES

מְנֵה
מְנֵה
תְּכֵל
פְּאֵרִים

M E N E T E K E L F A R E S

Tvé dny jsou sečteny - č.2

O B S A H

Milan Machovec - Jan Hus	str. 1
Martin Litomiský - Básně	9
Ladislav Cerman - Světáky	11
M. Slánský - Básně.....	12
Jarda Vaněk - Cesta Českem	14
Leopold Unger, - Prudký pokles prestiže Prahy	15
A. Solženicyn - Nežít se lži	18
Egon Bondy - Zbytky Eposu /zima 1954 - 1955/	20

Fotografie - Ilja Storoženko

Jiří Křivský

Martin Litomiský

U č e n í

V tom ohledu bylo nejdůležitější zproblematičtění církevní instituce a autority, a to ne nějakými od základu novými myšlenkami, ale úplně novým seskupením a novým akcentováním v rámci dosavadních charakteristik pojmu církve a její společenské role. Jestliže už od dob prvokřesťanských se uplatňovaly v dějinách církve charakteristiky velmi rozmanité, ale v podstatě dvojího druhu, jednak charakteristiky připsující církvi vysoce vznešené, tajemné, mystické vlastnosti, jednak charakteristiky střízlivě světské, hierarchicko-autoritativní - obojí shrnul a sloučil zejména sv. Augustin na přelomu IV. a V. století učením o církvi viditelné /hierarchická instituce/ a neviditelné/tajemný sbor vyvolených, mystické tělo Kristovo/ - nyní to, co bylo u Augustina vedle sebe v harmonii, dostává se v průběhu dalšího vývoje církve a společnosti u Viklefa a Husa proti sobě: neviditelná církev - sbor žijících duchem Ježíšovým, jejíž je jediné Kristus sám hlavou - začíná tu být nejen absolutně vyvýšena nad viditelnou církevní institucí, ale je jí přímo normativně nadřazena, je pro ni nejen vzorem, ale závazkem, nárokem, měřítkem. Viditelná církev - církev papežova a biskupů - je pravá jen potud, pokud je ve shodě s neviditelnou, tj. s absolutním nárokem svatosti, dobroty, laskavosti, dobročinnosti, opravdové lidské pospolitosti, opravdové jednoty.

V tomto prostém přesunu akcentů v tezích zdánlivě nezměněných spočíval mimo diskusi dalekosáhlý revoluční smysl, neboť jestliže je takto náročná neviditelná církev nadřazena společenské realitě, může být daná struktura církve a celé společnosti naprosto odmítnuta. Základy církevní instituce a autority jsou již tím dalekosáhle relativizovány, jsou vydány všanc kritice a opravným snahám kohokoliv. V rozpracování tohoto dikematu a nároku - a že ve službách širokého lidového opozičního hnutí - záleží pak vlastně celé Husovo teoretické dílo. Toto napětí je Husem aplikováno na úlohu a funkci papeže, biskupů, kněží, církevní autority vůbec, papežských bul, kněžských nároků na poplatky atd. - vše to je podřazeno striktnímu nároku Kristovy neviditelné církve. Ji respektovat je víc než pouze poslouchat instituční viditelnou církev.

Touže metodou je relativizováno ponětí o primátu a-moci papežské. Hus nepopírá ani jediné dogma, týkající se moci nástupce knížete apoštolů sv. Petra a náměstka Kristova na zemi, ale relativizuje je akcentem a striktním nárokem neviditelné církve. Pojem náměstka Kristova musí podle Husa něco znamenat, mít smysl, náměstek se musí mravy a jednáním podobat tomu, koho zastupuje, jinak jde o blasfemii, rouhání. "Žije-li papež Kristu podobně, pak věříme, že je jeho náměstkem a pravým pastýřem jeho církve; ale žije-li papež Kristu protivně, pak je Antikrist a lotr!" Podobné úvahy najdeme u Husa na mnoha místech. Podobně uvažuje o pravomoci biskupů a kněžstva vůbec. Hus tedy žádá tvrdě a nekompromisně jistou mravní kvalifikaci církevních hodnostářů: hodnostáři, nositelé hodností - uvažuje vtipně - musí toho být opravdu "hodní", jinak je nejen možno, ale přímo nutno je kritizovat, odepřít jim poslušnost.

Tím Hus podepírá právo na neposlušnost jakékoliv vrchnosti, pokud např. papežské buly "zavánějí kakotou, utlačují nevinné" atd. Ani toto jeho ospravedlnování vzpoury biblickým ideálem Ježíšovým není sice - abstraktně vzato - v dějinách křesťanství něčím absolutně novým: právo na vpouř proti utlačovateli či tyranovi uznává i sv. Augustin i sv. Tomáš Akvinský a veškerá oficiální katolická teologie. Ale něco

jiného by byly abstraktní akademické úvahy v relativně klidných dobách a nerevnučném prostředí na okraji ryze dogmatických otázek, něco jiného znamenalo denně o tom kázat ve vypjaté revoluční situaci širokému lidovému publiku, naplněnému nejen nenávisť vůči církevní i světské vrchnosti, ale především odhodláním k činu.

A v tom je nepochybně jádro Husova učení a celého jeho dějinného významu: ne v dílčích tezích - k těm lze téměř vždy najít jisté analogie - ale v tomto respektování nového východiska a nového nositele obrodných snah - širokých lidových vrstev - ano přímo v podpoře jejich iniciativy. Středověká katolická tradice sice připouštěla jistou iniciativu každého křesťana - ale koneckonců ji přenášela skoro výlučně na péči o jeho vlastní individuální posartnou spásu, neopak pokud jde o reálný způsob dosahování této spásy, o strukturu společnosti a církve, zde zůstávala veškerá iniciativa v rukou "učící církve", tj. zejména papežské kurie a nejvyšší hierarchie. Neboť jakékoliv myšlení - i nejortodoxnější - pokud zůstávalo samo sebou, mohlo se vždy dostat do rozporu se zájmy církevní hierarchie, ba jít dokonce tak daleko, že se rozjitřeným lidovým vrstvám denně vyzvedávalo jejich právo na kritiku a neposlušnost, jejich povinnost trestat zpronevěřivší se vrchnost, sobeckou hierarchií.

Husovo "kacířství" bylo v tomto smyslu opravdu pozoruhodné a vlastně těžko postizitelné: bylo těžké mu dokázat, že hlásá něco proticírkevního, ano jeho odpůrci a soudci byli v dílčích tezích nejménou vlastně radikálnější a liberálnější než on sám. V jistém smyslu byl katolictvější než všichni jeho odpůrci a soudci, ano právě on začal zase brát s hlubokou vážností některé prvotní křesťanské zásady, např. ideál dobrého pastýře, závaznost lásky k bližnímu, povinnost každého člověka následovat Krista a žít jeho duchem, a to nejen pro sebe, ale pro bližní. Ale tehdejší církevní hierarchie byla již do té míry prostoupena konstantinismem, tj. zájmem o majetek a moc, že ač tyto zásady slovy opakovala, vlastně v ně opravdu nevěřila, nebrala je závazně, nýbrž spíše jako vždy znovu odříkávanou součást povinného rituálu, takže právě hluboký akcent na tyto teze, takže právě opravdová víra v ně byla již pro ni ohrožením. Musila - právě tím, že jí někdo vzal za slovo - vidět ohroženo to, oč jí ve skutečnosti již více šlo: moc, tradiční výsady, bohatství, statky. I hierarchie byla zajisté odhodlána k jistým reformám, zejména pokud jde o sám majetek - mnozí její příslušníci zdaleka na něm nelpěli tak, jak někdy jejich odpůrci jednostranně zdůrazňovali - ale pokud jde o moc a autoritu samu, zejména pokud jde o výlučnost práva na iniciativu, o zakořeněný předsudek, kdo jedině může mít jakékoliv případné reformy pevně v rukou, tu nebylo smíru: Hus nejen připouštěl, ale přímo žádal aktivitu a iniciativu každého člověka, hierarchie neopak byla ochotna připustiti i dalekosáhlé reformy, nikoli však ohrožení výsadního práva na iniciativu při kterékoliv z nich. Věřící se měl ovšem podle představ církve křesťanského života i eventuálních reform aktivně "účastnit", ale rozhodující slovo - v ohledu toho, co, jak, do jaké míry atd. dělat - si vymínovala hierarchie sama. Aktivita takto pojetá "účasti" byla ovšem pseudoaktivitou, vyjádřením ryze nástrojového pojetí člověka, byla jiným výrazem pro pasivitu.

Ve sporu Husa s církví šlo tedy vlastně v podstatě nikoliv o otázku "katolictví" či "nekatolictví", jak bylo nejčastěji tendenčně líčeno, nýbrž spíše o pojetí katolicity /universality, obecnosti, jednoty/. Husovi odpůrci a soudci si nedovedli představit jednotu jinou než autoritativní, Rímsko - katolickou, tj. monocentrickou, v níž Rím předpisoval celému křesťanstvu, co je dobré či zlé. Naproti tomu české obrodné hnutí prosazovalo hlubší, historicky vyšší, morálnější a náročnější pojetí katolicity, nesené nikoli mocí,

3
ale přestředěním, nikoli institucí, ale myšlenkou, nikoli autoritou, ale dobrovolností, nikoli poslušností, ale iniciativou, ne tedy římským monocentrismem, ale opravdovou katolicitou, obecností, kolegiálností, rovnými právy iniciativy pro všechny lidi a pro všechny národy, tedy i opravdovým bratrstvím a jednotou. Ze tyto snahy posléze vyústily v odtržení českých zemí od římské jurisdikce a moci /jako podobně brzy poté v odtržení dalších reformovaných zemí po vystoupení Lutherově a Calvinově/, je jedna stránka věci, ale kdo za toto "rozbití" jednoty i s jejími některými nesporně negativními rysy nesl odpovědnost, je jiná otázka. Byli to ti, kdo prosazovali historicky i mravně vyšší pojetí jednoty, nebo ti, kdo lpěli na "prověřeném" starém, ale v mravním smyslu falešném pojetí jednoty? Jestliže opravdová katolicita byla deklasována na uniformitu, jestliže každý měl sice právo na osobitost, ale toliko na osobitost založenou na slepé poslušnosti církevní vrchnosti, pak ovšem právě odtržení od této jednoty bylo předpokladem boje o vytvoření jednoty v historickém i mravním smyslu vyšší. Takto se na přelomu 14. a 15. věku zapletl prostý syn z jihočeské vsi do klíčového a dosud nedořešeného problému křesťanských dějin.

Důrazem, který Hus a celé husitské hnutí kladou na to, že iniciativu v nápravném úsilí může mít každý, i nejprostší člověk /"bábník", "ševcovský tovaryš"/ vytvářejí se trvalé základy demokratičnosti českého národního charakteru, prohloubené a upevněné pozdějším vývojem, jak je lze sledovat v průběhu národních dějin do současnosti. Šlo o to, že v době Husově se iniciativa reálně posouvala z "vyvolené" instituce, sebe sama a své postavení mgtologizující a mystifikující, uzavřené a zpychlé monopolizovanou mocí a brutalitou, na široké lidové vrstvy. Takovýto rozvoj iniciativy byl netoliko prostředkem humanizace, tj. např. nástrojem pro účinné řešení palčivých sociálních problémů v království, nýbrž měl smysl i sám v sobě: neboť není opravdové hodnoty a hloubky lidského života tam, kde není iniciativy. Odtud i potomní mimořádná kulturní úroveň českého národa: neboť i když byla tato iniciativa později na ryze dogmaticko-teologickém a politickém poli opět znemožněna, nebylo jí už možno zastavit: obrátila se proto později zejména na pole kultury a umění, kde se projevovat směla. A i když se pak po dlouhé generace nemohla projevovat přímo politicky, iniciativa zůstává iniciativou a projevila se vždy, kdykoli k tomu nastaly vhodné podmínky. A v tomto smyslu se k Husovi vždy právem hlásili nejen novodobí reformovaní křesťané, více si cenící iniciativy každého lidského jedince než katolicismus, zvláště středověký, ale i novodobé proudy nenáboženské, zejména politické, pokud i jim šlo o podobný rozvoj kritické iniciativy, jako např. v hnutí Havlíčkově.

V podobném smyslu je třeba rozumět i Husově pravdě - jednomu z jeho nejvyšších a mravně nejzávažnějších pojmů. Zdůrazňoval-li budoucí vítězství pravdy, prosil-li ještě z Kostnice, "abyste se milovali, pravdy každému přáli", mělo to nesporně především svou stránku náboženskou a biblickou: přejte každému přístup k biblickým hodnotám! Ale mělo to i svou složku hledačskou, reformně-obrodnou: přejte té pravdě každému, a ať každý k té pravdě může jít, sám jít, ne tedy na tradičních berlích zvyčiměněných příslušníků institucionálního církevního aparátu, tj. ne jako objekt, ale jakožto subjekt pravdy, jako svobodná, svobodně hledající, zralá lidská bytost.

S m r t

Zmíněný zápas mezi dvojím -institucionálně-hierarchickým a reformně -obrodným - pojetím katolicity probíhal v různých formách od počátku Husovy veřejné činnosti až po její vyvrcholení: ať ve sporech o Viklefa, o obecné pojmy, o farářské mravy, o pojetí studia na universitě, o odpustky, o po

slušnost králi, o závaznost či nezávaznost papežských bul a obsílek atd. - vždy je zde tento základní spor tak či onak přítomen. Ovšem až průběhem let se spory stále více dostávaly k vlastnímu jádru věci: k pojetí církve, úlohy papeže a hierarchie, k problému práva na vzpouru a iniciativu, jež pak byly i vlastním předmětem jednání, sporu a odsouzení na Kostnickém církevním koncilu.

Hus jel na koncil zajisté ne proto, že by byl přesvědčen, že zvítězí nebo že má alespon zaručenu osobní bezpečnost: vždyť před odjezdem napsal závět a s persekucí i případnou smrtí vždy počítal. Mohl věřit, že na část koncilu pozitivně zapůsobí, ale nemohl si dělat iluzí o řadě čelných účastníků koncilu. Ale přijmout pozvání bylo pro něj mravní záležitostí, vždyť koncil se sešel - alespon to o sobě prohlašoval - za týmž účelem, o který šlo Husovi a vlastně celému českému reformnímu hnutí již po tři generace: o reformu církve a tím i celé společnosti.

Od samého počátku jednání se proto snažil dosáhnout co nejširšího ohlasu, veřejného slyšení, ne nějakého pokoutního vyšetřování v komisích. Naopak kardinálové, kteří měli řízení koncilu v rukou a současně zprávy a naprosto nenormální situaci v českých zemích, kde většina lidu i sám panovník přáli reformním proudům a osobovakí sá právo zavádět různé novoty, aniž čekali na koncil, ano kde všechno vřelo, kde ti, na něž bylo spolehnutí - zpupní preláti a zhýralí faráři - byli denně vystavováni všanc otevřené kritice, posměchu, ba byli sesazováni, při čemž řada jich považovala za nutné již ze země utéci a žebrat o pomoc jinde, kde studenti Karlova učení zesměšňovali křesťanskou církev a jiskra přeskakovala i jinam - nuže když takto informovaní kardinálové a hodnostáři měli nyní čelného činitele tohoto hnutí ve svých rukou, zajisté k němu nepociťovali nižádných sympatií, ale byl by omyl se domnívat, že toužili po jeho krvi: na to byli příliš zkušení. Potřebovali Husa nikoli mrtvého, který by snad mluvit víc než živý /plný. dosah toho si zajisté neuvědomovali, ale jisté ponětí o tomto nebezpečí zcela určitě měli, ale Husa zlomeného, "napraveného", který - ať už by se do Čech vrátil nebo ne - mohl by svým obřatem zajisté sám nejlépe uklidňovat, co rozbouřil, odbourávat, co vytvořil, resp. nechal vyrůst. Potřebovali Husa, který by pomáhal zase vše uvést do kolejí, které považovali za normální, tj. aby věřící mlčeli a do církevních a veřejných záležitostí se nepletli, aby se vše dostalo zpět do rukou církevní hierarchie a kněžstva. Proto dali nejprve Husa na měsíce krutě uvěznit, aby jej ještě před vlastním jednáním zlomili. Teprve pak mělo začít vlastní jednání či spíše hra, neboť o skutečné jednání nešlo - cíle byly předem zřejmé a nesporné.

Je Husovou velikostí a korunou jeho životního díla, že brzy prohlédl tyto zámysly a ač krutě trýzněn nemocí, útrapami i ponižováním, nepřistoupil na tuto "hru". Poznal - on od přirozenosti náchylný k pokoře, skromnosti, ochotný kdykoliv korigovat své chyby - že jistý druh pokory je hluboce nemravný a že na něj nesmí přistoupit za žádnou cenu, nemá-li způsobit nesmírnou demoralizaci lidu, kterému kázal, nemá-li deklasovat vše, oč v Čechách ze úžasného nadšení a štěstí osvobozujícího se lidu - nevolníků, řemeslníků, ale i měšťanů - již po dlouhá léta šlo, nemá-li zradit vše svaté, vše, co miloval, jak on rozuměl věci Ježíše Krista, nemá-li zradit sebe sama. Když koncil nedosáhl od Husa ani nejmenšího ústupku pokoutním tajným jednáním komisí, snažil se na něj zapůsobit pompou, teatrálním předvedením "jednoty", vůči níž je prý nesmírnou pýchou držet své přesvědčení. Ale Hus se statečně a účinně hájil, odmítal podrobit se většině koncilu, žádal být přesvědčen, poučen z bible, žádal být získán argumentací, ukezoval, že nemůže ztratit své svědomí. To vše byly pro kardinály věci značně nehorázné, ale těmito body - o něž dříve v Praze nešlo, alespon ne zjevně - se Husův proces dostal v historickém a filisofickém smyslu zase do úplně nového pozoruhodného

světla v leccem tak teprve zpětně osvětluje i leccos z toho, oč šlo i u tisíců příslušníků reformního hnutí v Čechách. Tímto akcentem na svědomí, jež může být získáno toliko přesvědčením, argumentací, poznáním, ale nikdy žádným prostředkem moci a násilí, nabyla Husova záležitost výrazně novodobého a mravního rázu - a to je vlastně dodnes pro velkou většinu lidstva svou podstatou spíše programem další náročné humanizace než věcí minulosti. A i v tomto případě kardinálové - sč zvyklí rebely odevzdávat světské moci k potrestání za mnohem menší prohřešky - kupodivu ještě ustoupili: ještě doufali vyhrát svou při, dosáhnouť svého cíle: Husova zlomení a tím rozkladu opozičního hnutí v Čechách. Začali proto vymýšlet kompromisní řešení, posléze byli dokonce ochotni ustoupit od požadavku globálního odvolání. Byli ochotni spokojit se prostým prohlášením poslušnosti a podrobením se koncilu.

Ale v tomto okamžiku jednání Hus již příliš dobře rozuměl tomu, co bylo v sázce. Ač vlastně nyní již koncil na něm nechtěl nic jiného, než coby v normálních okolnostech dal do té doby každý, jistě donedávna i on sám, nic, čím by si formálně zadal, pochopil, že nejde o jednotlivá slova, o to, co bydo nich bylo či nebylo nutně vkládat, sč že jde i tak o prostředek, jak zlomit a demoralizovat české ~~hrabě~~ reformní hnutí. Proto odmítl i toto řešení, zajisté nejzazší mez, kam sč kardinálové vůbec mohli ještě jít, nemělieli sami kapitulovat, tj. přistoupit na Husovo náročnější pojetí katolicity, než jakého byli schopni oni. Kardinálové se tedy musí vzdát cílů své inscenované "hry"... Nyní mají již jen jedeg jediný argument: výhrůžku smrti v plamenech. A Hus - neboť touto cestou nic nezrezuje, zůstává "svou věc" tisícům bratří a sester čistou - volí raději smrt než řešení, které by jako zrada mohlo být jenom interpretováno. "Abych nezradil svědomí a ty, kterým jsem kázal..." Byl upálen 6. července 1415 a popel vmeten do Rýna. I popele se báli... Ve starém Římě platil zákon, že i největší zločinec popravou svou vinu odpykal a měl pak samozřejmý nárok na pohřeb se všemi občanskými postami. Nyní s postupem zesilujícího se strachu před lidstvem - nastaly časy, kdy se považuje za nutné bésnit i proti popeli. Také jeho knihy byly odevzdány ohni...

Je málo případů v dějinách, kdy smrt do té míry zjevně a nesporně korunovala život jako v případě Husově, tj. kdy zážitek smrti jednotlivcovy do té míry zjevně podnítl, že jeho věcpřevzou za svou tisíce jiných. I když mučedníků a hrdinů se v různých zemích a různých hnutích vyskytlo více, vedle smrti Ježíšovy a Sokratovy není již v dějinách obdobně monumentálního případu jednoty náročného života, burcujícího poslání a smysluplného zakončení života přijatou smrtí, převádějící smysl onoho jednotlivého života na tisíce a miliony lidí dalších generací.

A třebaže byl český národ posléze násilnou protireformací krutě ztrestán za to, že si dovolil jako první v Evropě vyjít cestou celospolečenské reformy a že učinil věc reforem autoritářsko-institučního systému otázkou - možno říci světovou, nikdy se již nikomu nepodařilo vrátit evropské lidstvo zpět k pouhému institučnímu poslušenství, k autoritě stáda, nedůstojné člověka.

O d k a z

Husovo dílo a smrt měly ohlas v celém světě - největší přírizeně v Husově vlasti. Ta zůstala poté již provždy - přes všechny nejrůznější zvraty, které tato nevelká země v citlivém "srdci" Evropy prodělala - typicky neestetickou zemí, projevující - jistě ne náhodou - pozoruhodné schopnosti objasnovat, že moc, autorita, instituční jednota a organizace samy o sobě plnost života nevytvářejí. Ukazovaly to nejrůznějším způsobem: od Chelčického rozpracování teorie "nenásilného odporu", vtom smyslu nejpozoruhodnějšího činu mezi biblickým

6
horským kázáním a úsilím Tolstého a Gándhího, až po životní postoj "dobrého vojáka Švejka", dovádějícího vnějškově přehnaným plněním příkazů princip poslušnosti a autority až k absurdnosti tam, kde zotročeným a roztráštěným lidem se již nedostává jiného způsobu obrany. Husův důraz na jednotu vyšší než formálně institucionální, jeho důraz na přesvědčení a svědomí prochází českými dějinami v nejrůznějších formách - od výzvy krále Jiřího adresované evropským panovníkům k vytvoření společné organizace na obranu míru a odstranění válek přes pansofické a irenické snahy Komenského a jeho úsilí o položení základů nové jednotné teorie /i o smíření a harmonisaci pozitivních prvků jakékoli teorie/ až po novodobé snahy demokratické a humanitní i úsilí o dovršení demokracie a svobody politické svobodou sociální na základě marxistického světového názoru.

V tomto smyslu je značné údobí české historie určitým způsobem vlastně historií Husova odkazu. Duch velkého reformátora žije v nejlepších složkách díla zakladatele novodobé české vědy Josefa Dobrovského, zejména v jeho neúplatném, oběti přinášejícím smyslu pro pravdu, "čistou, nahou, nevyzdobenou pravdu", a ve všech na něj navazujících představitelích české vědy, odmítajících podrobit smysl pro pravdu jakémukoliv, ať sebe svůdnějšímu interesu. Žije v romantické revoltě básníka Karla Hynka Máchy, díle zakladatele národní hudby Bedřicha Smetany, v novinářském a publicistickém odkazu tribuna lidu Karla Havlíčka, v historickém díle Aloise Jiráska a řady dalších umělců - spisovatelů, hudebních skladatelů a výtvarných umělců - jím se po věky inspirovali nejen čeští evangelíci, ale i mnozí katolíci i lidé nevěřící, ale společně s Husem chápející, že bez důrazu na vnitřní svědomí a poctivost nemůže být pravé hodnoty lidského života. Husovým příkladem se ve všech staletích inspirovali odpůrci jakékoliv despotie, revolucionáři a bojovníci za svobodu národní, politickou, sociální.

Mezi tisíci nepojmenovatelnými, jejichž mravní síla a odkaz splynuly s jménem a odkazem Husovým, patřeno výslovně jmenovat alespoň výrazné a o Husův odkaz zvláště zasloužilé novodobé osobnosti, nositele a oživovatele jeho ideálů. Je to především František Palacký /1798 - 1876/, a to ve všech třech výrazných složkách svého díla - jakožto historik, politik i filosof dějin. Jakožto historik vlastně teprve svým celoživotním badatelským úsilím seznámil novou dobu nejen detailně s Husem, ale objevil pro ni i jeho předchůdce, spolubojovníky a pokračovatele, např. Chelčického. Převážnou většinu toho, co moderní lidé o Husovi vůbec vědí, vědí skrze Palackého. Jeho Hus je předním bojovníkem za svobodu svědomí, prvním člověkem nové doby, zakladatelem protestantismu a moderního autonomismu vůbec, protagonistou lůdství vnitřně osvobozeného, je největším mravním hrdinou boje za lidskou svobodu. Ale Palacký nicméně viděl dobře i sociální, politické, lidové a revoluční složky Husova života a díla - odkaz novodobým sociálním a revolučním proudům. Jakožto filosof dějin činí Palacký z husitství "střed a vrchol českých dějin", neukončený úkol, v němž pokračovat je i naší záležitostí. Strážlivě si uvědomuje i rub svobody, pojeté pouze jako projev antiinstitucionalismu a nevázanosti. Přesvědčen svůj obdiv k Husovi je schopen uzнат i jisté nutné a kladné stránky principu instituce a autority, nebagatelizuje věc Husových odpůrců, ukazuje i v ní jisté pozoruhodné momenty, jež pouze popřít, pouze zanedbat musí vždy skončit ztroskotáním. V tomto spojení hlubokého mravního zápalu pro pravdu a svobodu vnitřní osobnosti s rozumovou strážlivostí a odpoutáním od jakéhokoliv fanatismu a scestného sebeomámení svobodou Palacký opět - jako kdysi Hus - dalekosáhle předešel svou dobu a jeho věc zůstává dosud ideálem budoucnosti. Konečně i jako politik - jakožto patrně nejprozíravější, do budoucna nejhluběji nazírající politická osobnost českých novověkých dějin - záslužně orientoval české pokrokové hnutí ne na principy nacionalismu, ne na prosté dobývání co největší nezávislosti a

17
samostatnost, jež samy o sobě směřují nutně k izolacionismu a nepřímo opět k podpoře principu moci Husem rozrušeného, nýbrž - nepopíraje závažnost politického osvobozenického boje - vedl národ především k střízlivému trpělivému, dlouhodobému úsilí o vytváření kulturních a mravních hodnot.

Palackého pokračovatel Tomáš Garrigue Masaryk /1850 - 1937/ se jakožto filosof předně hluboce a mnohostranně zamýšlel nad tím, co by mohl a měl Husův odkaz znamenat pro opravdovost dvířního života každé individuální lidské bytosti moderní doby. Oproti historizujícím tendencím a omamnému kultu toho, čím Čechové "bývali", učinil Husův princip a osobnostní příklad především věcí každé lidské současnosti a snah o uchopení budoucnosti. Jak se Husovým národem, nositelem principu jeho odkazu teprve stát, jak a v čem je Husova záležitost životná a plodná pro každé lidské "já" - v jeho zase podstatně jiných, nicméně podobnou mravní opravdovost přinejmenším nevylučujících souvislostech -, to jsou typické masarykovské otázky. Věc "moderního člověka", přes zdánlivý lesk civilizace je ^{no} mnohem obtížnější, přístup k opravdovosti, k životu opravdu lidskému, k harmonii rozumových, citových a mravních, individuálních a pospolitých složek lidskosti, tato věc je Masarykovi rozpoznatelná a inspirovaná mj. právě Husem. Jako významný politik nevede v duchu Husa a Palackého českou a slovenskou veřejnost ke kultu autority a moci, nýbrž především k demokratické odpovědnosti osobní aktivitě všech a každého, k humanistické úctě ke každé lidské bytosti, k mravním hodnotám. "Idea československého státu", v níž Masaryk navázal na Palackého "Ideu státu rakouského", má být nositelem "české otázky" - a tato "česká otázka", otázka především Husova, nemá nic společného s nacionalismem a izolacionismem, je otázkou světu, tak jako i český národ musí naopak přejmout světové problémy ze své, má-li být hoden Husova odkazu. Palackého a Masarykovým dílem probuzený a inspirovaný moderní český národ nemůže obstát jinak, než v hluboké bytostné komunikaci s géniem Husovým, s mravním principem jeho slávy i osudu.)

Masarykovi žáci a pokračovatelé pak rozvíjeli Palackého snahu o aplikaci Husova odkazu na proudy nové doby dále a konkrétněji: tak zejména Zdeněk Nejedlý /1878 - 1962/ ukázal, že komunikaci s Husovým dílem potřebuje i moderní socialistické a komunistické hnutí, má-li dobře rozumět samo sobě, svým úkolům. Jiný Masarykův žák, teolog Josef L. Hromádka /1889 - 1969/ ukazuje smysl a poslání Husova odkazu v moderním, ekumenickém, dialogickém křesťanství: vždyť zejména od pontifikátu zvěčnělého papeže Jana XXIII. - víc než důstojné rehabilitující jméno onoho vzdoropapeže, neblaze zapleteného kdysi v životě Husově - staly se prakticky všechny otázky Husovy a české husitské reformace aktuální a legitimní i pro moderní katolíky. Inspirován převratnými činy této mimořádné osobnosti na papežském stolci, doznal důstojným a statečným způsobem i nejvyšší mluvčí českého katolicismu, pražský arcibiskup kardinál Josef Beran /+1969/ vinu katolické církve na smrti Husově i ne užívá ní násilných metod vůbec a nutnost ji odčinit. Me zmatcích a kateklysmatech moderní doby, rozpoutavší síly, na jejichž zvládnutí není zdaleka přebytek prostředků a mravní síly, bude ovšem nedlidsky obtížným úkolem, aby se spíše princip Husových soudců než jeho samého nestal základním prostředkem řešení sporných lidských záležitostí...

Bezprostředním následkem Husovy smrti bylo husitské revoluční hnutí, jež dosáhlo praktickým společenským úsilím tisíců spnění Husových základních reformních ideálů. A i když ne vše později mohlo být trvale udrženo, přece pak v ideálu "jednoty bratří" již provždy žil ideál náročnější katolicity než obecenství institučního, mocenského a monocentrického. Navždy již zůstala živým odkazem lidem dalších věků palčivá otázka, zda vše lidské, lidsky pospolitě, obec-

není nutno usilovat o zcela jiné postupy prohlubování ideálu, "aby všichni jedně byli". Komenským převeden do evropských dimenzí, stal se ideál "jednoty bratří" napříč všemi institucemi a směry základem myšlení Leibnitzova a tím i moderní filisofie, jednoty humanity a osvíceného rozumu. A i jestliže si pak moderní osvícený rozum počínal nejednou podobně zatemněle jako středověká istitučně vázaná víra, nemění to nic na platnosti požadavku ani rozumnosti, ani lidské pospolitosti vyšší než instituční.

Při zpracování se autor opíral nejen o spisy Husovy a o základní literaturu o něm - zejména o dílo Palackého, Masarykovo, Nejedlého -, ale i o své vlastní starší práce o Husovi a jeho době, zejména : "Husovo učení a význam v tradici českého národa" /1953/, "Utopie blouznivců a sektářů" /1960/, "Bude katolická církev rehabilitovat Jana HUsa?" /1963/, "Mistr Jan Hus v dějinách a dnes" /Předvoj 1965/ aj.

Apokalyptický sen

Viděl jsem zástupy lidí na velkém náměstí
slyšel jsem nedaleko hučet moře
někde blízko stála ~~našpovaná~~ stodola
čekali jsme zemětřesení
lidí se hemžili
něco se dělo.
Zem se zachvěla.
Ozval se zvuk praskání kamene
nebo padajícího stromu.
To se vyvracela země.
Upadl jsem.
Obklopila mě zářící mlha
pohltila i lidi kolem
snesla se na celé město
byla i v nás.

Mluvil jsem s lidmi.
Jidáš mi byl přítelem
přišel pomatený kazatel
"kdy bude konec světa?"
řekl jsem: "Dnes"
měl radost
řekl jsem: "V půl pátý"
odešel.

Jidáš měl plyšového medvídka v pytlíku
dal jsem mu ho a pověsil na něj zvonečky
měl radost a zvonil
byl znovu dítětem
zlý mužik mu ho chtěl vzít
velký Jidáš plakal
pocítil jsem lítost
a plakal s ním.

+ + + +

Šedé mraky splynuly
é šedým kouřem komínů
nad povrchovým dolem
a prosvítilo je červené slunce
měděného západu.
"Sodoma a Gomora, vole!"

Červeným zářem září
železné sloupy vedení
po nebi se rozlila
červená horká měď.
Přelila se na zem
spadla na nás
vtekla do mě.

Jen světla vyrobená lidmi blednou chladem.

Hospodin chrlí oheň a síru
na město hříchu
Sokolov a Gomoru.

+ + + +

Jak řekl jeden prorok
právo poteče jak potok
v TV je pohádka pro děti
havran sedí na větvi.

Já piju jako jíní
za chvíli mě obalí jíní
snad se spolu ještě sejdem
snad nebudem jíní.

světe živej, lidskej, přelhanej
 světe falešnejch pozlátek, cetek, fetišů
 světe zlej, zákeřnej, slepej
 světe bez duše, věčnýho, nekonečnýho násillí
 světe ztracenejch existencí, bleďáckých labirintem noci
 světe bizarních přeludů
 světe ztracenejch géniů a bastardů noci
 světe obří kůndy - milenky i popelnice
 světe Nadějí a sklamaní
 světe plnej krve a nářku vražděnejch a hladovějch, kterej se
 māsí se stěnem redicích žen a křikem redicích se
 světe zvadlejšch, impotentních penisů
 světe kypící oblidnosti a šedosti
 světe třesející se v herečce poznavašejch pravd
 světe lvečích debilů a jinejch hlěčnejch živečichů
 světe v tichosti vnímající a chápaní
 světe umělý hmoty a Umělý hmoty
 světe plastickejch lidí a Plastickejch lidí
 světe stonavejšch hub
 světe slisovanéj de konzervy
 světe plnej hloupostí a zbytečnosti
 světe Živejšch
 světe pochedějících mrtvol
 světe jenž pořád někde vněje svůj řád
 světe prosranejšch příležitostí
 světe kvetečihó byznis, kšeftmanů, falešnejch hráčů
 světe rychlejch závedníků, který ne stále jede ten svůj
 nesmyslněj záved s časem
 světe velkejch bejšch a vypasenejšch ministrů, generálů a jinejšch
 parazitů
 světe blahoslavených chůdých prostřednictvím d'cha svého
 světe nesnesitelného hluku a smogovejch křečů
 světe spontanejšch ekovy z betonu a celi
 světe trpící obavami o budočci a řitící se do jeho krásných
 temet
 světe požirající sám sebe
 světe zoufalý, páchající sebevraždu
 světe dusící se vlastními výkaly
 světe bleďáckí v herečce
 světe plnej policajtů a kriminálů
 světe oslavovanéjšch politiků - krvavejšch prasat
 světe připsranejšch lidskejch živečichů, vždy ochotnejch na povel
 cokoli....
 světe krásný lži a krutý skutečnosti
 světe zšrpanejšch teplým lidským lejnam
 světe zkrvveněj téma, který tě chtějí zachránit
 světe trpící hnusajícími ranami zloby a nenávisti velkýho
 homo "sapiens"
 světe štítící se dál nyst kréky "pána všeho tvorstva"
 světe bez Boha, jež zemřel soucitem s tebe"
 světe telekrát pekořovanéjšch a nikdy nepekořovanéjšch
 světe anachronismů, šilenství, absurdity
 světe převrácenéjšch naruby
 světe zaneřáděnej, kanále, stoke, žumpe lidský špatnosti
 světe H-bombe odměřující ne přesně náš čas
 světe blázne, šilenče... hvězde, naivní až hrůza, vesmírnejšch chlad
 té obklopje
 světe herečka te rozpáluje a ty se potácíš na okraji propasti
 světe bleznící, prober se, ŽIVOTS, PROBUD SE !!!....

Lada Ceruvar

. . .

Tak dlouhý a tmavý tunel
 tak černý a prázdný tunel
 z jedné strany tlumočníci
 z druhé strany posluchači
 u každého otvoru nevidaný svinčák
 asi proto
 že každý před vchodem odhodí
 co má u sebe
 tu a tam se najde i odhozený mozek
 tak prázdný ten tunel musí být ...

... a našim závodem chodí
 exkurze za exkurzí
 všichni obdivují mou práci
 a všichni se srdečně zasmáli
 když jsem na ně vyplázl jazyk
 asi to brali jako pozornost závodu
 potom když za nimi spadla závora
 nahnali je do autobusu
 a odjeli někam do jejich ...

Jestli to byl tlumočník an
 nebo jeho posluchač
 to nevím
 říkal že jsem nic nepoznal
 proto to nevím
 a když jsem tam tudy procházel
 spatřil jsem ho stát u vchodu
 vyplazoval na mě jazyk
 sebral jsem se a utíkal od něho
 potom když za mnou spadla závora ...

HEREC

Na polo-rozbořených zdech
 si právan pohrává s nitkami pavučin
 na poslední zbylé židli
 sedí poslední herec.
 Dávno již všichni opustili staré divadlo
 opustili i starého herce
 bez masky bez tváře
 jen postava tisíci postav
 Lear Napoleon snad i Romeo
 tisíckrát zvítězit
 tisíckrát zemřít
 a potom právan a pavučiny
 A tam v rohu stojí staré pianino
 a tam naposled zamířil člověk bez tváře
 a zahrál svou poslední roli
 byla to píseň - ta bez melodie

ŠEDÉ MYŠLENÍ

23

Je to jak zástup lidí v ulici
je to jak zástup těch lidí
mezi nimiž jsem i já.

Je to jak pomněnkově modrá květina
a je to jak opadané listí ze stromu
prostě přichází podzim.

A já bloumám v ulicích
a chodím od jedné k druhé
a nemůžu se jich dopočítat.

Půjdu si třeba i odpočinout
tak mě to znáhá ale nemám na vybranou
tak si přeci jen půjdu odpočinout.

Zástup v ulicích se blíží
zástup mezi šedými zdmi
zástup šedých lidí.

Třeba to ani tak nebude
abych mezi nimi byl i já
ale já tam prostě být musím.

Budu vždycky v těch ulicích
a můžu si jít i odpočinout
ale já tam prostě být musím.

POSLEDNÍ KRAJINA

/P. Šafránkovi/

Jako malé vlnky
spěcháme z toho místa
kde jsme snad přehnali
snad zapomněli

Podle kapek v kaluži
poznáš kdy ustane déšť
Ale jedna kapka v řece
nemůže nic změnit

Víc než jednou
jsme se opili
a ty víš dobře sám
jaks nás znal tak žijem dál.

JARDA VANĚK

C E S T A Č E S K E M
/Fejeton/

věnováno politickým vězňům

Uvelebil jsem se v kupé druhé třídy osobního vlaku společnosti ČSD, natáhl jsem si pěkně nohy a spokojeně jsem usnul spánkem socialistického dělníka směřujícího do práce.

Z nejtvrďšího spánku mě vyrušil nepříjemný hlas průvodčího: "V Mostku přeseďme na autobus, který a jedeme sním až do Horky u Staré Paky!"

Na tyhle špásy jsem již zvyklý a tak mě to nijak nevadilo. V Mostku jsem přeseďl na autobus, který mě odvezl skutečně do Horky.

V Horce se však stalo něco neuvěřitelného!

Výpravčí šel odpískat odjezd vlaku, kterým jsme měli pokračovat dále a zjistil, že u naší soupravy schází lokomotiva!

"Co teď?, Kde je?" tázali se zaměstnanců i cestující. Začala důkladná prohlídka nádraží místními zaměstnanci.

Lokomotiva však nebyla k nalezení. Nebyla ani v čekárně ~~vedle~~ ba ani v uschovně zavazadel. Začali mít podezření. Podezřívavě si prohlíželi každou osobu s kufrem či větší taškou. Raději jsem zalezl do kupé a nevycházel ven. Měl jsem totiž sebou Pindův kufr a byl bych nerad upadl v podezření.

Chytré hlavy z ČSD se však nevzdávaly. "Co takhle zavolat do Staré Paky řekly si.

A opravdu, lokomotiva tam skutečně byla, ale jak se tam dostala nevěděl snad ani strojvůdce. Nejprve si ji prohlédl celý Päcký personál a potom slíbili, že ji odešlou na zpět.

Tím sranda neskončila, nastal další problém. Místo jedné lokomotivy přijely totiž dvě! "Co budeme dělat s tou druhou?" tázal se posunovač náčelníka.

"Jednu lokomotivu odstavíme na vedlejší kolej, zajistíme kolíkem, dobře zamkneme a klíček si vezmu do kapsy. Druhou lokomotivu připojíme k soupravě a můžeme vyrazit do Liberce. To je můj názor." A všech s ním souhlasili. Konečně jsme mohli vyrazit.

Po této jízdě jsem si konečně mohl ujasnit, proč zrušili kuřácké vagony. Při téhle hlemýždí rychlosti stačí vystoupit z vlaku za jízdy, v klidu si při chůzi pěkně zakouřit a pak opět nastoupit a pokračovat v jízdě. Člověk ovšem nesmí jít příliš rychle, aby nebyl ve stanici dříve nežli vlak. Pak by se mu ~~na~~ to mohlo počítat jako přerušení jízdy a Naše dráhy jsou bohužel neuprosné. Musel by si zakoupit novou jízdenku.

Celou cestu jsem měl jenom strach, aby se někde po trati nepotulovala nějaká náhodou ztracená lokomotiva. Setkání s ní by pro nás mohlo být nepříjemné.

Domů jsem dorazil p o u z e s hodinovým zpožděním!!!

/Při tomhle fejetonu vzpomínejme na jardu Vaňka, statečného i veselého a humorem sršícího člověka. Mšl rád obyčejné lidi, ke kterým se počítal. Vrátil se nám, jak doufáme, z Nápravně výchovného zařízení, v lednu 1982./

Prudký pokles prestiže Prahy

Soudce pražského městského soudu Antonín Kašpar si v historii našel místo hned vedle Josefa Urválka, prokurátora pražského vojenského soudu. I když jejich činnosti odděluje více než čtvrt století, prokázali stejné opovržení spravedlností tím, že odsoudili nevinné lidi po vykonstruovaném procesu.

Je tu však jeden rozdíl: Proces se "Slánského bandou" (Slánský byl bývalým generálním tajemníkem KSČ) skončil jedenácti tresty smrti provázenými třemi doživotními rozsudky, zatímco proces se "skupinou Uhla a Havla", vůdci Charty 77 a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, skončil "pouze" tresty odnětí svobody.

Bez ohledu na to zůstává skutečností, že 16 let po rehabilitaci Slánského se spravedlnost v Československu netěší větší úctě než v roce 1952.

Jako byl proces se Slánským a 13 jeho soudruhů největším kolektivním monstrprocesem Stalinovy éry, stal se proces s Uhlem, Havlem a dalšími největším představením tohoto druhu za celé postalinové období. Stejně jako v roce 1952, obžalování v Praze letos v říjnu neměli možnost využít volné a nezávislé právní pomoci (které se naproti tomu dostalo bývalým nacistům, jejichž proces začínal ve stejný den v Kolíně nad Rýnem); stejně jako v roce 1952 byli obžalování obviněni z neexistujících zločinů, které byly dokazovány pomocí zfabrikovaných důkazů pod záminkou "podvratné činnosti"; stejně jako v roce 1952 byli obžalování odsouzeni tiskem dokonce ještě pře začátkem procesu. A stejně jako v roce 1952 tento proces neměl nic společného se spravedlností, nýbrž měl plnit politickou úlohu.

Letos však chyběl Američan, jako údajný špión Noel Field, který byl zetčen v roce 1949 a který byl čas od času vyvlékán z cely, "aby svědčil" v celé řadě procesů Stalinovy doby. Bylo však snaha za něho najít náhradu v podobě mnoha zmínek o "fondech CIA" a o "páté koloně v žoldu cizí mocností".

Franz Kafka, prorocký pražský spisovatel, o kterém se často v našich komentářích hovoří v souvislosti s východoevropskými nesrovnalostmi, jakoby varoval ve svém románě "Proces" z roku 1920 před zaujatými soudy z let 1952 a 1979 a pře takovým pojetím, ve kterém se občen stává hračkou v rukou režimu a byrokracie. Jestliže však je

Josef K. vyslychán a nakonec odsouzen, aniž se kdo dozví proč, v Praze těchto dní žádný Josef K. není. Každý ví, proč se tento proces konal a proč nevyhnutelný rozsudek byl takový, jaký byl. Režim stál před třemi problémy.

Spěšný soud

Na prvním místě se úřady snažily odradit Čechy a Slováky od koncepce Charty 77 a od podpory jejího boje za lidská práva. Avšak rozsudek, který následoval po spěšném, krátkém a špatně vedeném procesu, nesplňuje ani naděje jedněch, ani nevyvolává obavy druhých a může být považován za důkaz toho, že režim není pevný, nýbrž ve skutečnosti velmi slabý.

Gustav Husák, vůdce KSČ, učinil v minulosti dvě prohlášení, která mohou být teď použita proti němu. V roce 1970, krátce po té, co se dostal k moci, pan Husák slíbil, že v "zemi nebudou už žádné vykonstruované procesy", jako byl ten, který ho v padesátých letech poslal do žaláře. A v roce 1976 řekl, že v "Československu není žádná opozice". Letos však zfabrikoval proces, aby odsoudil opozici.

Prestiž pražské vlády tak poklesla na nižší ze všech úrovní. Takovýto režim nemůže vzbuzovat strach, nýbrž jenom odsouzení.

Ale Praha stále ještě před dalším problémem: Zasedila nejdrtivější ránu eurokomunismu od invaze v srpnu 1968. Stejně jako vojenská intervence před jedenácti lety, která skončila s Pražským jarem, potvrdila, že "reálný komunismus" a demokracie jsou neslučitelné, proces v Praze potvrdil, že "Reálně marxistický" režim nemůže mít lidskou tvář, nemůže tolerovat nesehlas, politickou opozici, neřkuli pluralismus.

Jedním úderem pražský proces zničil hlavní argument francouzské komunistické strany, podle něhož jsou výsledky východoevropských zemí přes všechno "celkově pozitivní". A protože všechny eurokomunistické strany sdílí tento názor na východoevropské režimy, pražská parodie na spravedlnost zasáhla celou soustavu eurokomunistického uvažování a propagandy. (Toto však příliš nezajímá československé úřady, které považují eurokomunismus za "příživníka na těle revolučního hnutí".)

Francouzská komunistická strana, jak se píše v jejím listě L'Humanité, udělala vše, co bylo v její moci, aby procesu zabránila, a projevila svůj hněv (jakož i hněv ostatních eurokomunistických stran) tím, že rozsudek nazvala "krajně nespravedlivým" ("iniquitous"). Podle L'Humanité, "socialismus a demokracie jsou neoddělitelné". Proces v Praze, hlavní město jedné z těch zemí, jejichž výsledky jsou "celkově

Zaměřeno na Západ

Rozsudek v Praze byl zaměřen i na západní vlády a na západní veřejné mínění. Podle jednoho politického pozorovatele, který se právě vrátil z Prahy, "tamnější vláda staví na formuli Zbigniewa Brzezinského, podle které vztahy mezi Východem a Západem budou po dlouhou dobu založeny na směsi spolupráce a konkurence". Pan Husák k tomu provokativně dodal:

"Praha je přesvědčena, stejně jako Moskva, že Západ na celou záležitost brzy zapomene, stejně jako zapomněl na invazi v roce 1968, aby mohl dále využívat výhody, které mu plynou z uvolnění..."

A všem těm, kteří jako italský prezident, francouzský ministr zahraničí, ministerstvo zahraničí a Kongres Spojených států, několik evropských parlamentů, mnoho laureátů Nobelovy ceny, vědci, umělci, spisovatelé, kteří intervenovali ve prospěch pražských obžalovaných, rozsudek odhalil "uvolnění s nelidskou tváří", tak jak se dnes chápe na Východě: Mírové soužití je věcí různých policejní útvarů a ne lidu těchto národů, lidská práva končí u železné opony.

Rozsudek velmi jasně ukázal, že Praha nejsou Helsinky, a že Helsinkami nebude ani Madrid, kde se v příštím roce sejde 35 států, které podepsaly Helsinskou smlouvu, jinými slovy, pražský rozsudek - - v očích československých úředů a jejich moskevských přátel - je dalším důkazem toho, že Západ nemůže udělat vůbec nic, aby sá vynutil dodržování helsinských dohod, a že nemůže ani účinně podpořit ty, kteří riskují svou svobodu a svou budoucnost tím, že brání zásadní zásady lidské důstojnosti.

Na východní frontě tedy není klid; vytvořil se cosi úplně nového.

Na rozdíl od obžalovaných v procese se "Slánského bandou" v roce 1952 se říjnoví obžalovaní nepřiznali. Naopak, přiznali se komunistický režim.

A proces pražského režimu teprve začal.

copyright 1979, International Herald Tribune ze dne 3.11. 1979

MARINE LIBRARY

Dříve jsme se nesměli ozvat ani šeptem. Teď vyčítáme a čteme Samizdat, už se sejde v kuřárnách výzkumných ústavů, jeden druhému si postěžuje: Co se jen oni nadělají hloupostí, kam nás to vedou. Chvástají se zbytnými lety do vesmíru, zatímco doma je chudoba a bída. Podporují nezáměrné vlády ve vzdálených zemích, podněcují občanské války, vypěstovali předloženě (s na náš účet) Mao Ce Tunga, teď nás proti němu poženou a my díky nevolky budeme muset jít. Odsuzují, koho se jim zachce, zděvě zavírají za chorobomyslné, to všechno oni s my jsme proti tomu bezmocní...

Už v tom vězíme, už nás všechny zachvátila duchovní zkáza; fyzická plane co nevidět a sežehne nás i naše děti - a my se stále jen ustrašusmíváme a ōrmolíme: Jak tomu zabránit? Takovou moc nemáme.

Tak beznadějně jsme klesli, že za každodenní skývu chleba se vzdáváme svých zásad, své duše, všech snah svých předků, všech příležitostí pro své děti - jen abychom si neohrozili vratkou existenci. Nezůstala nám ani pevnost ani hrđost, ani plamen v srdci. My se nebojíme ani atomové smrti, ani třetí světové války (třeba se před ní někam schováme), my se jen bídně bojíme projevu občanské statečnosti. Jen se neodtrhnout od stáda, neudělat krok mostatně, abychom se náhle neocitly bez bílé veky, bez plynových kamen, z povolení k pobytu v Moskvě.

Co do nás vtloukli nyní na politickém školení, to se v nás ujalo, abychom žili celý život dobře a spokojeně: prostředí, sociální podmínky, z nichž se kdo nedostane. Bytí určuje vědomí. Zač tedy můžeme? Za nic.

A přesto za to můžeme. My ale sami sobě lžeme, abychom se uchlácholili. Ikoliv ONI jsou vším vinní, nýbrž my, jen a jen my. Mnozí namítanou: "Ale když opravdu nic nevymyslíme. Zavřeli nám ústa, neposlouchají nás. Jak je donutit, aby nás poslechli? Přesvědčit je, to je nemožné."

Přirozené by bylo uspořádat volby, ale ty v naší zemi nebývají. Na úpadech znají lidé stávky, protestní demonstrace - my jsme ale příliš bojácni, máme strach: Cože položit práci a vyjít do ulic?

Všechny ostatní vyzkoušené cesty v poslední době v trpké ruské historii byly osudné - a tím spíše nejsou pro nás, těch nám opravdu není zapotřebí. Teď, když všechny sekery dosáhly svého, kdy vše, co bylo zaseto vzešlo, lidíme, jak jsme zbloudili, jak se mýlili ve svém přílišném sebevědomí ti lidé, kteří terorem, krvavým povstáním a občanskou válkou chtěli vytvořit spravedlivou a šťastnou zemi. Ne, děkujeme pěkně, vy osvícenci. Teď už víme, že ohavné metody plodí ohavné výsledky. Naše ruce musí zůstat čisté.

Cože se tedy kruh uzavřel? Není skutečně východisko? Nezbyvá nám, než eskat nečinně, až se najdou něco samo štone?

Ono se nám to ale samo nikdy nespustí, jestliže to budeme všichni každodenně uznávat, oslavovat a upevňovat a jestliže se neodpoutáme alespoň od jeho nejcitlivějšího místa - OD LŽI.

Když násilí vniká do pokojného lidského života, jeho tvář září sebevědomím, na své vlajce má napsáno a vykřikuje: "Já jsem násilí. Rozejděte se, stupte nebo vás rozdrtím!"

Avšak násilí rychle stárne. Za pár let už není tak sebejisté a aby se drželo u moci a zachovalo si zdání moci, zvolí si nezbytně za spojence lž. Neboť: násilí se ničím jiným nezaštítí než lží a lež se udrží jen násilím. Násilí neohrožuje každý den každého z nás svým spárem: žádá od nás jen, abychom byli poslušní lži a denně se lži účastnili, v tom se projevuje veškerá oddanost.

A zde leží námi přehlížený, nejprostší a nám nejdostupnější klíč k našemu osvobození: osobní neúčast na lhaní.

Třebaže lež pohltila vše, třebaže lež vládne vším, v tom nejmenším se však postavme na odpor: ať si vládne, ale ne s mou pomocí.

A to je východiskem ze zdánlivě uzavřeného kruhu naší nemohoucnosti. To je snad nejnadanější pro nás a nejzhooubnější pro lež. Neboť když se lidé od lži odvrátí, přestane prostě existovat! Podobně jako nákaza může existovat pouze s lidmi.

Nedozráli jsme k tomu, abychom vyšli na náměstí a veřejně hlásali pravdu, abychom nahlas vyslovili co si myslíme. Je to hrozné, ale vyzývat k něčemu takovému nemá smysl. Odmítáme alespoň říkat to, co si nemyslíme.

To je také naše cesta. Nejlepší a nejjednodušší při naší vrozené zbabělosti, daleko lehčí - je hrozné otevřeně to říci - než občanská poslušnost po vzoru Ghándího.

Naše cesta je: v ničem nepodporovat lež.

Uvědomit si: kde je hranice lži - (každému se zatím jeví jinde) a od té sněhové hranice ustupovat. Neslepovat očumávané kůstky a šupinky ideologie, nesešívát její shnilé hadry - a budeme překvapeni, jak rychle a bezmocně lež zmizí a jak to, co má být hané, se jako nehé také ukáže, a bezmocně lež zmizí náhle.

A tak přes všechnu naši nesmílost nechť si každý vabere, zda zůstane vědomě sluhou lži (pochopitelně nikoliv z lásky k ní, ale proto, že chce uživit rodinu a vychovat děti - v duchu lži) nebo zde přišel čas, aby se stal čestným člověkem hodným úcty jak svých dětí, tak i svých současníků. Od toho dne pak nepřistě:

- nenepíše, nepodepíše, nevytiskne za žádných podmínek jedinou větu, která podle jeho přesvědčení zkresluje pravdu

- nevysloví takovou větu ani v soukromé mluvě, ani na veřejnosti, ani o své vůli, ani na cizí popud, ani jako agitátor ani jako učitel, vychovatel ani v divadelní úloze

- jako malíř, sochař, fotograf, hudebník, či technik nezobrazí, nedoprovodí ani nevyšle do éteru jedinou živou myšlenku, jedinou překroucenou pravdu, kterou jako takovou rozpozná

- nebude ani ústně ani písemně "citovat představitele" aby se zalíbil, aby se pojistil, aby jeho práce měla úspěch, jestliže s citovancem myšlenkou plně nesusouhlasí nebo jestliže ona myšlenka s jeho prací přímo nesusouvisí

- nedá se přinutit, aby šel na manifestaci nebo na shromáždění, je-li to proti jeho přání a vůli. Nebezpeče do ruky a neponese transparent či heslo, s nímž plně nesusouhlasí

- nezvedne ruku, aby hlasoval pro návrh, s nímž upřímně nesusouhlasí a s nímž se upřímně neztotožňuje. Nebude volit veřejně ani tajně osobu, kterou pokládá za pochybnou nebo nehodnou důvěry

- nedá se zahrát na schůzi, na níž lze očekávat vynucené a zkreslené projednávání otázky

- opustí okamžitě zasedání, schůzi, přednášku, divadelní či filmové představení, jakmile uslyší od řečníků lež, ideologický nesmysl nebo nestoudnou propagandum

- nepředplatí nebo nekoupí si takové noviny nebo časopisy, které přinášejí zkreslené okleštěné informace a zamlčují fakta...

Nevyjmeme-li jsme samozřejmě všechny možné a nutné způsoby, jaké jsou možné, abychom se lži vyhnuli. Kdo se však začne očisťovat, ten svým očistěným zrakem uvidí i jiné příležitosti.

Ano, zprvu to nedopadne dobře. Leckdo přijde dočasně o práci. Mladí, kteří chtějí žít podle pravdy, si tím velice zkomplikují vstup do života. I školy jsou plné lži a je třeba vybírat. Kdo však chce být čestný, ten si nemůže nechat zadní vrátka otevřená: dokonce ani v nejnebezpečnějších technických vědách nesmí nikdo z nás nikdy opominout ani jeden z vyjmenovaných způsobů, z nichž každý znamená rozhodný krok - buď na stranu pravdy nebo na stranu lži, na stranu duchovní nezávislosti nebo duchovního nevelnictví. A, komu se nedostává odvahy dokonce ani na záchranu vlastní duše, ten nechť si nezakládá na svých pokrokových názorech, nechť se nevychloubá, že je akademik, či národní umělec, zasloužilý funkcionář či generál, ale nechť si řekne, jsem dobytek a zbabělec - za kus žvance a trochu tepla.

Dokonce ani tato cesta, nejmírnější ze všech cest odporu, nebude pro nás, třesořítky, lehká. Přesto však je lepší, než sebeupálení nebo hladovka - plamen nesežehne tvé tělo, oči neprasknou žárem a černý chleba s čistou vodou se pro tvou domácnost vždy najde.

Což nám jeden vskutku veliký evropský národ, námi zrazený a zklamáný, národ československý neukázal, že proti tankům se může postavit neochráměná hrud, bije-li v ní důstojné srdce?

Že to nebude snadná cesta? Ano, přesto ~~však~~ však nejsnadnější ze všech možných, bude to volba nejsnadná pro tělo, ale jediná možná pro duši. Bude to nesnadná cesta, a přesto jsou už u nás lidé, dokonce i desítky lidí, kteří po léta dodržují všechny ony body a žijí podle pravdy.

Nejde o to, jako první vykročit jinou cestou - ale připojit se. Tím lehčí a kratší bude nám všem cesta připadat, čím svorněji a semknutěji se po ní vydáme. Budou-li nás desetitisíce, pak svou zem nepoznáme.

Jestliže se budeme bát, nesmíme si pak naříkat, že nám někdo nedovoluje dýchat - pak jsme si tím sami vinni. Přihrbíme-li se ještě více a budeme-li déle čekat, pak naši přátelé biologové dospějí k tomu, jak číst naše myšlenky a ovlivnit naše geny.

Jestliže se i potom budeme bát, pak jsme beznadějně ztraceni a zasluhujeme si tento Puškinova opovržení: Nač je stádně daru svobody? (...). Jejich dědictvím z rodu na rod je jen jařmo a bič.

12. 2. 1974

Egon B o n d y

Z B Y T K Y E P O S U

Zima 1954 - 1955

ČECHY PŘIPOMÍNÁJÍ MI NOČNÍK NEJSPÍŠE
a uvažují ve své patriotické pýše
že je z cibulkového porcelánu
na nějž i Masaryk chodil na stromu
Praha pak je v jeho přímém středu
přesnějc vysrat sám se nedovedu
Jak známo jsou lejna také i onaká
některá jak Říp
jiná zas jak nad Řípem oblaka
některá se jako Brdy vlní
jiná v Polabí se ve pšenici sluní
některá
byť je to nějaká ta kilometrů stovka
tyčí se kdosi jak Eiffelovka

V PODBŘEŽÍ

Jsem seděl jako straka na koři
a sněd bych i presidenta kvečeři

Najdu verš pokaždé jiný
na studené i teplé uzeniny když se mi v hubě
sbihají sliny

Sedě tam pozoroval jsem tu plynoucí řeku
jak zde prý teče od věku do věku
jak pivo u Fleků

Z jejich vod vyrážejí kanalizační plyny
na vlnkách houpají se vyflusané sliny
a sličnéUdiny

Po hladině se dělají kruhy
a po žmouhách benzinové duhy
tancují mlhy

/Bylo mi křehko
když tu prostřed vil
se Primátor Bitrich ze dna vynočil/
M

Majestátní město!
Mystická nevěsto!
Mé srdce překypuje jako těsto

když za zimního sarákání
Hradčany po obzoru uhání
za přesmutného řehtání

Nezapomněla ta kobyla
že císaře Rudolfa hosila

Teď tu zmrzlý zcela
 koukám jak do ní zas erudice vjela
 mžourám do červánků
 a z hladu se mi zas nanic dělá

Měl bych se aspoň trochu prolítnout
 ale kdoví kde zas najdu kout
 kde mě pánbůh neuvidí
 A sem se za mnou stydí

Tady to příliš sardí kanálem
 jenž tu hned pode mnou prýští
 jak teplý karlovarský přírodní pramen
 či jako Biebl Konstantin
 bublá a piští

Krasy v něm chcípají na plyny
 a z té alkalické vody stoupají stále bubliny

Saráká se stále houšť
 marná sláva -
 mým ideálem není Praha
 ale poušť

Na poušti
 v takovém saksaulovém houšti
 vyhřátém na 40 Celsia
 se člověk i sexuálně snadněji spouští

V pověstném tom pramoři písku
 nikoho není nablízku
 kdo by mne káral
 budu-li ti do zadnice vrážet třísku

Slunce - tento každodenní gadži
 příjemně tam téměř lebky smaží

Jak je krásně tam

Zato tady máme svatovítský chrám
 Cnybí mu jenom ústřední topení
 abych tam probděl všechny noci v tichém modlení

Posvátný Vyšehrad
 zas pustil notný smrad
 už to sem táhne od Botiče
 Tam padají lidi přímo na místě
 Nebezpečná krajina
 Vojáci co hlídají most železniční
 ocitaj se v obzvlášť velké tísní

A ta velká řeka
 nešokrhá ani neštěká

ta paralytická už poněkud micha
ohvěje se tady úplně zticha
ohvěje se jak měsíc v mrane
blyskavá jak na obraze
někde černá někde bílá
jako má bývalá milá
s neučesanými vlasy
s hubou kterou dávno neopláchlasi
špinavá a nemytá
jako díra určitá
roztažená jako svině
jen se protahuje líně
zpacená na špinavém prostěradle
málokdy se prostře v čistém prádle
s bohorovnou jistotou jakk pod manželským čepcem
pálcem u nohy si škrábe stehno lehce
někdy zívá někdy se pro sebe usmívá
když jí napadne tak dělá že je vášnivá
a tu ně by člověk radši utek
vždy se zblázní do těch fór starých prostitutek

A pravda:

Co je v osmnácti do lásky?
Ještě tak ty periferní procházky

Jaká nuda milovatí platonicky
zvláště když každá ženská dává vždycky

Jaká blbost estetické ideály
jsou snad ještě z dob kdy byly abiturienaské bály

A jaký nesmysl nešťastně milovatí
na koho to dneska ještě platí?

~~znik~~
Pokud hnusem se div člověk nezalyhá
není to ta pravá erotika

Řeče teče měsíc jako pupek bliká

Kolem luceren jsou stíny
z mystické hlíny
tím zase
jsou osvětlovači podniky vinny

V zimní čas
vždycky ráz na ráz
vypíná se proud
v důsledku námraz

Chodití po hlavním městě
nelze moc přesně

Přejde i básníka všechno lyrika
 když nejde elektrika
 leč já na barokním podběží
 měsíce chytám ve věži

Přes řeku Petřův most
 já cizokrajný jsem host
 jsem radostí i žalů prost

Jakožto straka
 představoval jsem neobvyklého ptáka
 jehož bytem je kloaka

Má obleka !
 Co je proti vám taková kloaka
 Když na to vzpomenu srdce mi zapláká

Srdce mi zapláká
 a žalost rozklepe mě nějaká
 slzy mi kanou do saka

Kam mladý věk
 kam uplynul
 mám na to vstetek
 že útek věk
 kdy sny jsem snul

Kdy sny jsem snul
 jak jedovatá tarantul

leč mraky

vás jistě dojmající taky
 zašly do kloaky

Na druhý den
 vylezly ven

NAD PRÁHOU A NAD ČECHAMI
 budu tancovat s vámi
 nad těmi místy kde už po staletí
 se vždy zas něco rodí ze vší historické veteše a smotí

a se znovu tančit budou ti všichni mrtví neznámí

Ti neznámí
 co mají to štěstí že sástávají s nimi
 a nikdo dávno o nich neví ani

Podívejte se na ně!

Jak o měsíc si chladí horké dlaně

Bolí je hlava
Skládají ji na podušku Mléčné dráhy
Jejich duše bučí touhou jako kráva
jejich cynismus je jemný jak lékárnické váhy

Jsou jistě nemocní
Však strašlivou touhou kopnout celou civilizací do zadku

Co mají z aut a z letadel a z televize
nemluvě o vašem krásném těžkém průmyslu a o výrobě děl
co ze zářivek z ledniček a z nylonové příze
když lidský život je obhospodařován jen v náhražkách a na přiděl

XXX

NA KLIKU JSEM POVĚSIL SVÉ ŠATY
po pokoji teď chodím nahatý
Z protějšího okna se dvě dívky
kradí po mně ohlížejí od polívky
Jedna je starší a druhá má něžné poprsí
čekám kdy je ta polévka ourzí
Pak přejdu po větru přímo k nim do kuchyně
tam zjistím že ta mladší je pěkná svině
Vyběhnu na komín a rozpřáhnou ruce k umírajícímu slunci:
Bože jak to dělají když chtějí spáchat sebevraždu pálci?!

o
KDYŽ NEMUŽEME PŘEJÍT HRANICE
jež dělí Československo od měsíce
budem se courat od putyky k putyce

Ty vesnice
jež ve svém vlastním hnoji stojíce
lízají měsíc věží zvonice
ty rád mám nejvíce

Po jejich smradu
jak po špagátě se k nim krađu
Už z dálky
hledám na kostele kouli z třicetileté války

Po silnici je plno kravských lejn
a slámy
a křikem husích hejn
se chrání Kapitol i místní Tejn
a zatuchlácnou smrdí krámy

A v hospodách
 jež všechny noří se v tajemných tucích
 až do poslední večera
 vydrží přebírat hrách

Má holka zatím sedí na prahu
 a pozoruje oblohu

Má hlavu v poháru
 svých dlaní
 dívá se zcela po staru
 jaké to
 slunce provídí malování

Slunce běží
 dýchá stěží
 chce se vyhnout velké vlně
 Klopýtá
 a pod ní leží
 Už je večer...

Už je večer

Trochu pádí mlha kůže mokro nas
 bude jinováka bude hrac mraz
 bude jistě přet bude velká tma
 budou se z lna
 koukat lidem do okna
 dřív než půjdou spát
 budou se jít smít
 Kdo nás tedy zná?

Věek nikdo

HORY POMALU KOLEM NIMI CHODÍ
 tři psi je doprovází
 tři psi chodí po hranici
 drží v každé ruce svíci
 se ními hory kolem obzoru
 nacházejí se pomalu dolů a nahoru
 po celém není žádný šum
 hory si chtějí usadnout
 pomalu nisejí roky

Od moře vane vítr
 od moře jež jsem nikdy neviděl
 od moře vane studený vítr
 a zase nikdo nepřijel
 nově ani kdo přijít má
 ale někdo musí dřív než bude tma

- 7 -

už červenky hofí
na nebeském moři
a vítr leze do oken

Oblaka se pění
snad je nebetřesení
vnočí hvězdy začnou klesat níže
měsíc postuže i své poslední tíže
hory které pomalu se točí
jenom trochu mila přívětou slzné oči
pomalu a ještě pomaleji
lesy kolních přecházejí
jako kočky stírající se o úbočí

drobně prší stále
kapky ve větru
mrznou poněkud
i celá naše oblékla se do svetru
vše se svedlo a lehounce tančí
jako na začarováním randí
- mlha obtěžká tu na dvoře všechno domácí nářadí
a uspořádává je ve správném pořadí
studně vystoupí na zem
a krevy spadnou řísem
hrábě a dvoře stoděly
objímají se na poli
jen břečten bez sdi sástal trče stát
a třese se mrazem

Podlaží a udášená hlina
virem na koštěti vlitly do komína
bodláci a pýří
po oblacích víří
padá jinovatka
jiskřivá a sladká
tu rumpal přeskočil plot kostlivce
a osedlal si spadlou klec
Pod námi plují oblaka
jeou chvíli maková pak zase onaká
jeou strakatá
jak kdyby měla, ouefleky
a ry se milujeme dnes a ne snad na věky
a kdo ví co snad budeš sítra
Měsíc je špičatý
jak biskupova nitra
měsíc je špičatý
měsíc je ušatý
- dávej si přece pozor na šaty -
ně chodí lesy po poli
nás z tebe nohy nebolí
ně je svět na hlavě
a třeba bez hlvy
i slunce v opřavě
ten zapalovač křhavý

- 8 -

s tebe
máme nejedné obavy

Něs stejně už nicto není do pořádku
a neprovi

Vrobivás do tvéni hody
a uvatují se tak povad by mály být stranicové hody
ale dřív nebo později
je stejně obě na hody

Na tvém těle
od nosu až do prdele
vypadá všechno hned vesale
Křeba když na tebe poležím Camuse
tak hned ve Svoješ snání se
i infinitesimalně počít
jsem jen díky tvým protím na nohou dočet
však na tvoji radostu šermou
patří jen Dantovo inferno
tvoji náde
jsem pro meo úpíná zihada
na jejích šobrech počítám
ná-ší meo náde
Běky jasně jako dne jezera
vypadá hrubý písek....
A přitom svítí se šera
jak ta lampo co prkna než zhuła docela
když se k celé tiskne

Potom jsou plastikou napou protahého obolí
poličkem na nich hleším Parlyv most a mateřské unavěnké uz
Podolí

Jsem palubou ledí -
usedám na ni když se mi to hodí
a hleším d' dílek
hledaje utopený bích
a tahle se na vauy jak všichni ledivodi
Však tenhle Jiří kříž
přechná k šiti blíž
ten strádám rozum jáž

Tu vždycky velký obvat meo jímá
a lítám na sabbat
a tobou do konia

TAK JEMOU V PRAHE NA SEMINAR MAMU ŠTYŘILADNÍK
přiběhla jsi ke mně na noc a zůstala jsi u mě spát

Mám tak rád když spíš a novis má
že hlídám tvé unavěnké

u postele sedím
na tebe hledím

Venku elektrika hrká
s postele ti visí ruka

Všude tma
do okna

jenom luna
sedí se kosínekem čekání a plně

Milá moje milá
mládko jsi po sobě roklila
jen tvůj klín a vlasy
umocní nechala jsi
luna není tak bílá

Milá moje milá
co bych si počal kdybys nebyla
komu bych si stýskal
a kým bych na lodi pískal
kdyby tě bomba zabila

Stín jen sedý stín
něč pod očima jak bys polkla blín
že žít jako umělá tu
ruka lehkou jako vatu
snad už jsi mrtvá - co vím?

Jsi-li nepohlednější než smet
až přijde ten nádherný atomocivilizační dvek
který jistě seděmne všechny lidi
co si ani ne nos nevidí
a myslí že je sítě dokonalejší než šnek

Ty nevíš v jakém jsou nepokoji
o ta lež prokouknutou svoji
jak nás právě proto nenávidí
tak strašně jak jen psi mohou lidi
jak pokud ližeme se nás stále bojí

S námi - ostudou jejich civilizace
neboť se tedy potloukme bez práce
nejhorší služkou která není přání
obšťastňovat se ledničkou ba tak visí ani
nebude: dělat žádné kroce

Milá moje milá
ty jsi se najednou vzbudila
navštěvej je sira
v kamech uhasíná
i luna se mrakem p. ikryla

Ky šis hradní sova
 koukej uvnitř znova
 nebojse
 tím kouháním nikoho z nás nepochová

Opá !

Jede vlak pod vodou
 krávy tam taky jsou
 jen kdo se slohí tak neusnou
 A na vysokém moři
 vykvete bílý květ
 při andělově bouři

Vykvete moři racky bouřičky a albatrosy
 a každý z nich má šperky nosil
 Roští stále a stále a stále výš
 Ne tak vidíš že už spíš

RANCHO PANZA VERDEU A JÁ V BAHU
 tak začal jsem svoji donquichotiádu
 ona dívka z nářků poprosím
 dá mi vědy všechno oš ji poprosím
 Ale prosit se mi nechce
 To bouři ke slunci stoupám lehce
 sde znám svůj postavení
 Jak na zemi i sde jsem ve vězení
 Jak na obzoru se umí
 je kolem slunce veliká síle
 a jak proví ohledajské pramotiky
 i slunce má své denné svyky
 jako na Sahare mi opaluje tváře

Potokem divokým
 divokým potokem
 běží se lehce
 skok za skokem
 šumění lesa
 chvění kapradí
 když o ně moje nohy savadí-
 divokým potokem
 skáču kž skok za skokem

Vlak stále vavnir drží se ní na patě
 kdy vynořím už proklatě

Okolo slunce pole lán
 hoj jede jede tudy pán
 na jemkovitě jede koní
 vacele podkověšky svení
 jede sám a sám

A bílý rostem kolem
 a u břehů rokyti
 pán chtěl by z tebe všeho
 na místě pojiti

Šť Bůh hodná sova
 houkej ucnout zrova
 nebojse
 tím koukáním nikoho s nás nepochová

Spí !

Jede vlak pod vošou
 krávy tam taky jdeu
 jen kdo se zlobí tak neusnou
 A na vysokém moři
 vykvete bílý květ
 při aněhové bouři

Vykvete mezi racky bouřňáky a albatrosy
 a každý z nich má šperky nosil
 šetl stále a stále a stále výš
 No tak vidíš že už spíš

SANCHE PANEA VŘEŠU A JÁ V ZÁNU
 tak začal jsem svoji donquichotiádu
 ona dívka s náhynj poprasin
 dá mi vždy všechno oš jí poprasin
 Ale pročt se mi nechce
 To bouři ke slunci stoupám lehce
 sde znám své postavení
 Jak na koni i sde jsem ve výšce
 Jak na obrádku se sníte
 Je kolem slunce velká síle
 a jak první chaldejské proroctví
 i slunce má své divné zvyky
 jako na Šehaře má opaluje tváře

Potokem divokým
 divokým potokem
 běžu se lehce
 skok za skokem
 šumění lesa
 cívání kapradí
 když o ně noje nohy zavadi-
 divokým potokem
 skáču kr skok za skokem

Vlak stále vešmír drží se mi na patě
 kdy vyskočím už proklaté

Okolo slunce pole lán
 hoj jede jede tudy pán
 na jankovitém jede koni
 veselo podkověnký svoni
 jede sám a sám

A blízky rosteu kolem
 a u hvězd rakytí
 pán chtěl by s tebe všeho
 na místě pojítí

Okolo slunce pole lán
hoj jede jede tudy pán
na jankovitém jede koni
veselo počkovánky avoní
jede sám a sám

A břizky rostou kolem
a u hvězd rokytí
pán by chtěl z toho všeho
na místě pojítí

V PODSKLECH
píhne hovnes po rozmoklých zdech
mám opět spěch

A ob větu
tu znova na nádražním klosetu
šifine cavětu

Filosofie
uštne tu každého jak snije
než se vychčije

Mé vývody
uspou tu navědy sráčka útroby
i vodovody

Jak v blázinci
si připadati tady budou cizinci
i našinci

Má milá pak
maluje k tomu krásně tak
až měká zrak

Kupříkladu
tu namalovala teď svoji zahradu
tak jak ji vidám nejraději
odsadu

Tu ve květech
já zapomněl jsem na svůj spěch
a jak s mě v srazu líbala
já osál tvůj dech

Přítom jsem uklouz na hovnech
Mám pach!
Aslunce praší do sněhu
a dělá bláto v Podsklech

Za ruku
vedli jsme se pak městem...
jako dva milenci
jame museli vypadat
Slunce se vedouce za sebou na provázku
z bubnů vyšli jsme si na procházku
jak se to sluší a patří
"Má milá teď žere a pije za tšá...!"
V jejích střevech se cos nového tvoří
raději se snou o tom nehovoří

Ještě že nevydělávám!
Abych ji musel živit!
Kop bych ji do zadku a tiskle si na mě přijít!
Od čeho máme sociální instituce
a od čeho existuje prostituce?

Tak spolu sami dva
kráčíme radostně městem
lidí ne se námi ohlížejí
jak to těm mladým sluší

Zabou mě uší!
Půjde se domá!
A na černo trasvají k tomu!
Doma mě zas budou zábat nohy...

Na vysokém kopci sedím
do nebe hledím
Pomalou uvíjím routu
i esembáci jsou tu
a kapsy vytáknou lyru
a zazpívám si zpěv míru

By měl každý televizi
u práce
pracujme hodně a veselo

Můj zpěv
prozrazuje můj mírový hněv
Střežně
rehaburácely se mé mírové vášně
a má hlava
se dělovou koulí stává

•
Z VLASU TVÝCH UFIE TU STRUH:
protáhnu je do srpečku luny
a zatímco kolem nás
padá sněh a tuhne mráz
budu něhyplný

Tenhle svět je jenom jeden
takhle nízký
tenhle svět je jenom jeden
i ten život titěrný
i ty hvězdy které hroší
že jsou na nich doma bozi
jsou prázdné jak vyteklé cisterny

Nemusíš se o ně starat
zvláště když se umou jsi tak se
nemusíš se o ně starat
nám už se nic nestane
kdo jen by se toho lekł
vždyť to všechno paprůekl
je - a nic jiného ne

Nám se nestane už nic
Když to víme
už nemůžeme vědět víc
Když je svět jen z překližek a stínu
nemůžeme si uhnat žádnou vlnu
nejvýš zápal plíc

Vymyšleno - uděláno
Brezo po zápalu plíc k nám přišlo ráno

Tu po posteli
nás štěnice přivítati bůžolý

I TY HUBY VE VODĚ
jsou vydány všane něčodě
a tím spíše pak tvor křoký
neodnavně hercioký
i na záchodě

Neobyčejná je sláva
jež prozřetelcovstí božakou usrává
na hřbitově jak tma
A tak kráva
mlíko dává
ka všemu je zapo třebí státních věcí přianá opráva

Lidstvo mělo by a dobrou noc by dávaly tu lišky
Kdyby například nebyly pracovní knižky
a určitě o hrůze
by zašla i ná mize
Bez civilance
bynám skrátko zašilegrace
Zato v jejím lůně
žijeme si radostně a plně

Proto uvědomiv si to s
hrdě vztyčenou hlavou
zas se proletují nad Vltavou

Od Vyšehradu až k Hradčanům
popřávám rozpětí svým snům
od paní Libuše až po Hesjednocenou Evropu
od první až po druhou potopu
usednout Stalinovi na hlavu
mne nezadržitelně láká
u jehož bot mírová slepice kokodáká
pyšná jak je viděti již zdálky
že v jejích plodných útroběch narůstá už vejce čtvrté války
ale jelikož nejsem idylik
a nemám rád kdákání stále stejně pitomých slepic
letím se podívat na daleko účelnější taneš jopic
jež právě vylihnuvše se z pěn jak Afrodity
rozvášňují mé humanistické city

PO TRAMVAJÍCH PO NRODNÍM DIVADLE I PO MRŽÍCH HROBU VÁCLAVOVA
budu s tebou psáti sprostá slova

Na své školní sešity
na Eiffelovku
a na uši cizích psů
budu psáti insinuace svého snu

VĚKŮK

Však nechci jako Eluard se dostat na nebesa
před takovou vyhlídkou mi srdce i poklopec klesá
vaše svoboda je pro mně ještě něco horšího než horror vacui
ať ji na rudo či oranžovo lakují
já radši prstem kundy maluji

Až naše nápisy bude čist
kdo vstává denně v půl šesté do práce
jsem si jist
že se dá nad zkázou světa do pláče

A až Vyprázdním celou svou kloaku
přijde pravá epidemie šlaku

Bude mi pak - to musím již teď pověděti -
přisouzeno otcovství všech bezprizorných dětí

Ministerští mrchožrouti a sliz z magistrátu
zalkají nad osudem tohoto státu

jenž jasně zamířil už k zhubbě na cestu
nechá-li taková individua bez trestu

Demonstrace všech poctivě a námezdně pracujících
budou hájit svoje práva na ulicích

Internacionála všech dělnických pokrokových stran
rozezvučí celý flašinet svých hran

za umírajících buržoasní třídu
jež v její podobě tak nestvůrně ~~marx~~ se odcizila lidu

jenž přece nezná jinou možnost než se dít
za čez básníci mu pod nos vijí kvítí

Avšak všechno si to bude stejně rovno
Na Hradčanech přesto stojí psáno! Hovno

Hovno vlada hovno demokracie a hovno svoboda
hovno skvělá hospodářská prosperita národa
hovno mír a hovno práce
hovno sranda bez legrace
hovno krása hovno umění
hovno peníze bez reformy či s ní
hovno láska hovno rodina
hovno domovy jimž kouká hypotéka z komína
hovno na ulici
hovno v tramvaji
hovno na nebi
i v pekle skryté potají
hovno v hlavě ~~marx~~
v srdci
v kalhotách
hovno na košili
na přirození
i n a botách
hovno v knihách
hovno v spořitelně
hovno aražené
i špikované jemně
hovno bez hlavy
i korunované
hovno smrdící
i brilantinou mazané
hovno Marx a hovno papež hovno revoluce
hovno vaše víra hovno vaše pracovitě ruce
hovno naděje dokonce všech hoven meta
hovno vlast a hovno vývoj světa
hovno budoucnost vás čeká hovno z pokroku
hovno Kde domov můj
a hovno ty armáde otroků
a hovnem z hovna jste se narodili
v hovnu žijete až jste se uhovníli
pro hovno děláte
v hovnech milujete
od hovna k hovnu se váš život plete
hovno zbožnili jste
už jen ono je vaše víra

hovno to jediná co ve vašem světě neuniká
 jen když máme hovno
 aspoň hovínko
 máme aspoň šoudu
 když ne už k zatopení polínko
 naše drahé Hovno! Pozlať nám ho Pánbůh
 to je všechno z vědomí že smrt nečká na dluh
 ale protože vy všichni nemáte čím platit
 koukáte se aspoň v hovnech ztratit

A vše co máte je cenné
 jak to hovno uvozhřené

JAK KRÁSŇÁ A TAJEMNĚ ZBESPOKOJUSÍCI
 je hučení v telegrafních sloupech
 vždycky když jdete po silnici

Často vylátám v noci ze sena
 zda žebroví stožárů dálkového vedení
 nebyla v getická okna zašněna

Ach vy husí poutníci co jsou proti vám
 fantasmagorie středověku
 a všechna krajinný romantický krás

Jdem po poli
 zas spát do jedné prázdné stodoly
 tu vlci i lišky běhají
 v okolí

Milá moje milá
 rosa ti nohy umyla
 a kde svoje vlasy
 cestou rousala jsi
 že jsi jak víla

Milá moje milá
 proč ses zastavila nehladej už kvítí trávy
 to jen měsíc svítí
 tys ho osámila

Ustelen si v tvrdé sláně
 lehýnce se složíš na mě
 párou tvého dechu
 budu se koukat do díry na střechu
 a potom začne
 stoupat k nám teplo příjemné a vláčné
 veřej bude zpívat tiše
 stíny opustí své skryše
 a vedouce se za ruce jak děti
 sny nám budou vyprávěti

TAK ŠLI JSME SPOLU DÁL
po krajích strašných cest
a měsíc s radou pochoďní
tě chtěl mi svést

Ve vesnicích
vnichž srána restál první sních
jsme kradli spolu slepice
a u kamen pak v putyce
jsme pili líh

Tma všude - tma a bezvětří
kam dojdem takhle zítra
a kam pozítří -

Mrtvé je slunce kdysi zářící
vrány jdou na pole
pod námi někdo někdo prázdnou silničí
sám jede na kole

Ke cestách rozježděný hnůj
utvrdí na mrazu
a nad ním bílý profil tvůj
z renesančního obrazu

Svůj smutný klín
na krajích cest a rozvalin
nám nastavoval blín

A v oblacích
- kde zřetel jejich bílý sních -
je pino Valkýr na koních
a mokry sních

Z vesnic stoupá teplý kouř
stále tak a ještě heuš ě
a nad nimi po stráních
alha se nám uhlání
ššššic tančí po horách
a Popelka přebírá hrách
medvědi a lišky
po hřebenech jde vikodlak
š paní Meluzina
v podešení klíma
v okně svišky hoří
na půdě jsou tchoři
přes cestu přechází mrak
chlád jde s hor a plouží
obě nohy louží
obloha už leží
na kostelní věži
v kurníku sedí cizí pták

V tenoučkém hubertuse
šfeseš se v jednom kuse
se svýma očima uhlovjasa

Takové ticho jsem nikdy neslyšel
pomalu přichází sima

SMĚREM POLEM SE STRÁNĚ
a něhož kríz udělal schody
a do první která je na ráně
zapadne do hospody

Do hospody v níž se zdvihá pára
z hrnců z polévek a z smažtala
od Mikulášské zábavy tam visí ještě se stropu
květiny po bále

Dáse si punč anebo greg
či aspoň slivovici
pak zabijese hospodakou
a dáse pod lavici

Proš poznal jsem tě teprv dnes
tak jako náhodou ššatě
být to tak o dvětatě let dřív
byl bych tě miloval jistě

V takový kránsě podmouraf den
jako je dneska tak
byl bych tě odved někam ven
co chceš si říkat pak

Má široká šerá krajina
v níž já jsem vládcem vil -
opil bych tě i bez vína
a měsíci tě představil

Řvala bys pustou radostí
a ze všech pudů zlých
prolezlá mlhou do kostí
po polích rozmoklých

Ve prázdných HHIJHNS holých planinách
u stromů v roscotích
jdouc se snou sama v šedivých tačích
bys propukala v sních

A na skalách a pod lesou
sama jsouc sobě černým snem
bys koukala se do pětí
a praty zryla sam

Slunce je mrtvo -
konečně!

Když vyjde měsíc prostřed vod
ryby počnou svůj chorovod
tmavě se chvěje rákosí
vítr uléhá do rosy
a Mléčná dráha je z not

Měsíc se koupe v středu ryb
jeť ví že starý mnišský slib
páry soupají a kouří
celý kraj posalu krouží
podle strun topolů a lip

Staré šilenství mne posedá
šilenství světa mladých let
kdy bůh opilý a o ničem nevěda
se do cesty lidem plet

Na vřesitých horských planinách
s větrem jenž stoupá stále výš
hasnou pochoďně v ohnivých hrách
a menády tancují bliž

Tancují bliž
už jsou tu
slyš

a svléká jí se do běla
jak duše
zbylé bez těla
a málem unírají již

Šlehají planony
jím z ranou
oživlý břečtan hledá jejích klín
až zabíjí
tu první znavenou
pak najdou snad ztracený rým

Ach ten rým ztracený
rým člověka
rým bez konce
jak naše touha o dvěkát
rým jenž mášed ást o de jaut
a ježž Medásebníku
ztracený klíč
klíč k životu klíč k bohu
ten Prométheův klíč
jímž vešel na oblohu
i přikrov studniční
jímž přibít můžeme co bylo
a vše co je

Milá moje milá
ty jsi se zase poblila
k úbytím to pítí
asi neslouží ti
vypadáš celá jak ohnilá

Milá moje milá
luna přitom na tebe svítíla
teď se motáš tady
se mnou u ohřady
jseš jak artveta bílá

Tak jdeme zabývající se filosofií nad námi Velký vůz
a mohu říct že jsme už urazili pěkný kus

ACH HOLKA JAKÁ JSI TY KŘÁVA
ce asi mlíko nedává
když jdeš sama na žebrotu
honěj tě od plotu k plotu
a každej policajt s tebou mává

Pe zřícených strunách svých duševních hloubek
vylez na mně sulek
když jsem slyšel
že jsem zas o tebe přišel

Hořké víno tny bol archovišt a tání
zvanuly na mně s kriminální vůní
takže duš má se obracelak černým zmarla
když jsem bez tebe teď neašl na rum

Vrtohloub má duše sarríák mého žití
začal výtí
když jako morová krajina u nás doma
pan esembák pohnul vyhaslýma rtoma

Porozuměl jsem mu krápně
nebož žítím české básně
že z Funkvy jazyka okovem nabírala slova
zavře tě znova

Jak prostému kvítí
bylo mne vyjítí
a má duše
vznesla se jak tetřev hlušec
A pod prostým českým svatým Jánem
utěšoval jsem se na te Kunderou a Floriánem

Sám bez tebe dlouho nevydržím
i když tě proto nevyhlodá vím

Touhou rozesychám jako staré necky
když si vzpomenu na tvoje cecky
osdobené otisky mých zubů
po lici i rubu

Když si však vzpomenu na tvoji díru
ztrácím v naší existenci víru

Už je pryč září
Slunce už taky nezáří

Měsíc ohnutý jak jitřnice
svítí mi místo svíce

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A tak zcela nenaděle
nařela má mlá v kriminále

x x x

TAK JAKO SÁM NA SEBE SE HANBOU OBŽALOVU SEPISOVAL RADŠE
tak já tě tu je umrlá
své holce napsal pár řádek

Penatenest je věc po níž se nejvíce touží
protože všichni se se válejí v louži
musejí si přece věřit sebe
a věřit že úděl on jejich samo sebe
kam dospěli díky svému úsilí
když se mnoho namáhali museli

Není možno sedět ve hnoji a vědět že tam sedím
Vždy je nutno existovat se staženým hledím
Vždy je nutno věřit že své jednání
cílenědomě a stále jedním směrem uhání
k zajištění nejvyšší své prosperity
Ze tím účelem jsou nejrůznější náboženaské rity
za tím účelem jsou echno oblibování
dělení otravů i dobrých skutků kradní
proto pracujeme
proto sevmu
proto milujeme
i úplatky bereme
proto tvoříme a hádáme a máme víru
že jsme něcoudělali ve vesmíru
proto zanecháváme po sobě děti
spisy peníze a jiné smeti
proto spoříme a žijeme ctnostně
proto duhé okrádáme sprostě
proto věnujeme se politice
neboť musíme se vyvíhnuti nad opice
jejichž činnost přeci suje la nemá
nehledě nato že je opise němá

Proto musíme se stále ubezpečovati
že to naše úsilí je všude znáti
že svou láskou získali jsme druhou osobu
již teď užíváme místo záchodu
že osoba ta nemůže bez nás již býti
že jsme dokázali prolnout její žití
neboť tím že vůbec někým jsme zde chtění
cítíme se aspoň trochu ospravedlnění
proto stále musíme mít vědomí
že jsme morálního svědomí
že co se stalo stalo se
naše skutky nesou ovoce
proto pomatenost není jenom přání
je to ona víra v naše skutky již nás chrání
je to arkanum všech arkán pramen blaženosti
o němž nechceme mít žádné vědomosti
o němž pochybnosti nejsou dovoleny
jinak všechno kouzlem pozbude své ceny

Protože pak skutečně to jinak není
každý slušný člověk je raději pomatený
Pomateností pak spěje k blaženosti
kdy je přesvědčen že vykonal již dosti
k dosažení své představy o sobě
Pak je nejvíc blížek plné noční nádobě

Nemám už nejmenší zálibu v tomto životě
a ztratil jsem zájem
kdy mám platit za elektriku
a kdy nájem

-Slunce ať vychází třeba šestkrát denně
a v dobu tak příhodnou abych i já to svítání viděl
mně se povede stále stejně
a pořád budu mít něco zač vych se styděl

Ten stud je jediné co člověku zbývá
nutný jako chleba skýva

Neuznávám ani papeže a ani prezidenty
nevěřím že strážníci jsou lepší nad poberty
neznám jednu ženskou která by byla někomu věrná
zato vím že potmě je každá kráva černá
soukromě vlastnictví i prospěch společnosti
jsou mi strjně k smíchu jako k zlosti
všechny hodnoty jež s velkým H se píší
tvůrčí činnost člověka jež zvedá k výši
lidskost kdo jí hledá a pro ni se souzí
nemaž ceny ví c než slina v louži

Zavedli jste si píchačky namísto věčnosti
jednou se sami opěšíte na Matterhornu své blbosti
vaše láska je jako když kohout skáče na slepici
jen když máte fangli svého přesvědčení na čepici

jen když hodně blbnete a cítíte se v právu udílat z každého člověka
stejnou krávu

Co je si po tom že se někteří
chtějí vozit v autu
a kvůli tomu si zřídili neprodyšnou síť arbeitsamt
Nikdo z nich mi zadarmo nic nedal
jen na vojnu mě vzali
abych v ní vši hledal

Nemám radosti už ani smutky
nejméně ze všeho mám víru ve své skutky
nejméně ze všeho věřím že já sám správně
ale lhotejně je mi to kardinálně
Kedšvěřuji už ani svému zraku
vždyť můj duch je schopen přesvědčit mě právem o opaku
stejně jako se mi spánek s bděním plotou
mohu zastavit slunce jednou větou
mohu vás na vaše požádání
nejabsurdnější splátní z vašich přání
neboť vše co v tomto světě existuje
jmena skutečnost si nejméně zaslouhuje

Jak jsem vděčen tomu že DNES žiji
DNES svou věčnost existencí kryji
neboť nikdy dřív bych nebyl věřil
kdybych ve 11. století bych nežil
že jen pitomost je princip řívet udržující
a to jak na zemi tak na měsíci
Jakmile by vznikla jedna myšlenka hodná tohoto jasna
vesmír rozprskne se jak chiméra
ale právě neschopnost myšlení
je to co udržuje naše veškerá dění
bibé otáčení planet kolem slunci
galaxií netání se pálejí
absolutní rychlost světla kolísající
harmonii sfér falešněkající
prozřetelnost onanující se všemi údy
protože neví co počítí z nudy
Ještě že nám Hegel skýtá perspektivu
že jsme udělali do vesmíru díru
a že historickou naši onanii
ve skutečnosti se božské cíle kryjí
a nakonec pod vedením Vědeckého názeru
všichni budeme stát pěkně vpo zoru
tam odkud bych utekls tři dni
v sovětské to "Společnosti bestřidni "

Nepěstují dávno žádný smutek
a jednám raději neproste bez pohnutek
neboť motivovanými činy
nestane se život jiný
jako vál jako vál
pod sebou bych lísal hněj

Všechná má stejnou cenu
tím že je bezcenné
konsekvencí nedoženu
žáby s promene
Má věčnost jiná není
než to co žiji dnes
za stotisíc let snění
si nevymyslím vřes

kdybych jej nebyl viděl
rukama nebyl bral
víc bych tě nelíbil nikdy
kdybych tě nepoznal

Člověk jen jednou je na světě
a toto jednou je věčné
nic neutěče jen hlupáci
si počínají spěšně

Co let jen pak ztrávíme spolu
nad každou vteřinou
kdy jsme se nahoru dolů
bavili milostnou hrou

Tisíce možností oněch
na které nezbyl už čas
třeba se zdály jen ve snech
prožijem znova a zas

Dívku kterou jsem viděl
a byl bych miloval
kdybych se nebyl styděl
a jel za ní v tramvaji dál

tu taky uvidím znova
a ní všechno co jsem si přál
však tentokrát pojedu za ní
na konečnou tramvaje dál

a paň s ní bílou nahou
ve větru podzimním
courat se budu prahou
přikrytou pod listím

NO TAK VIDÍŠ - CO JSI Z TOHO MĚLA
že jsi nic z života neměla
A zajímá mě kdo z toho co měl
zda to pomohlo Stalinovi jenž tě v životě neviděl

Komu to tak hrozně prospělo
že tolik milionů nicze života nemělo

- 25 -

OD MOŘE FOUKÁ ZAS VÍTR JARNÍ
 přináší vůni medvědí na grónských kráech
 já se svou milenkou nukleární
 sedíme na horách

Sedíme a díváme se
 že z nás má každý strach

Ca ira!
 ať si s námi osud prdel vytírá-

Carmagnolu
 přesto budeš tančit znova spolu!

A penátům
 pak dáme denně misku špenátu

X X X

Psáno a nedokončeno
 v zimě 1954 - 1955

ILJA STOROŽENKO